

Národní identita

Anderson, B. (2003) Pomyslná společenství. In Hroch, M. (ed.) Pohledy na národ a nacionalismus. Čítanka textů. Sociologické nakladatelství, Praha, str. 239-269.

Klíčová slova: nacionalismus, národní identita, náboženství, národ, jazyk

Obsah:

V úvodu textu se autor snaží definovat pojem národ jako pomyslné politické společenství, vnějškově ohraničené a svrchované. Počátky nacionalismu spadají do období konce 18. století, s tím souvisí vznik národních států. Přitom národy existovaly již mnohem dříve. Nacionalismus je třeba chápat v souvislosti s kulturním prostředím, ve kterém vznikl, tj. náboženské společenství a dynastická říše.

Soudržnost velkých náboženských společenství začala od konce středověku slábnout. První příčinou byl účinek objevitelských výprav, který rozšířil kulturní i geografické obzory. Druhým důvodem byl úpadek latiny a dalších univerzálních jazyků, mnohem více knih začalo být vydáváno v národních jazycích a vydávání knih tak přestalo být mezinárodní záležitostí.

Legitimita dynastických říší se odvozovala nikoliv od obyvatel, ale od Boha. Jestliže je v moderních státech svrchovanost jasně definovaná, ve starších představách byla svrchovanost nejasně definovaná a jednotlivé svrchovanosti přecházely jedna v druhou. Tím pádem si mohl panovník udržet nadvládu nad relativně různorodými populacemi. Území státu se rozšiřovalo výboji nebo sňatkovou politikou. Před první světovou válkou ještě představovaly dynastické státy ve světě většinu.

Závěrem autor rekapituluje hlavní příčiny, jejichž postupné oslabení předcházelo vzniku nacionalismu. Ústup těchto jistot společně s rozvojem komunikace, tiskařství a vnímání času a jeho simultánnosti dal možnost k formování národní identity.

Komentář:

Autor v článku rozebírá jednotlivé aspekty, které vyústily ke vzniku nacionalismu, z nichž některé pro mě byly zcela nové. Autor se zaměřuje na tři hlavní aspekty. Otázkou je, zda-li by se daly najít i další, např. technologický pokrok. Definovat nacionalismus je velmi komplikovaný úkol, neboť v dějinách prošel řadou podob, a proto je vždy vhodné přesně označit v souvislosti s jakým regionem a jakým obdobím o nacionalismu hovoříme.

Johnson, N. C. (2002) The Renaissance of Nationalism. In Johnston, R. J., Taylor, P. J., Watts, M. J. (eds.) Geographies of Global Change. Remapping the World. 2nd. ed. Blackwell, Oxford, str. 130-142.

Klíčová slova: národní identita, nacionalismus, jazyk, historie, gender

Obsah:

V úvodu článku se autorka zamýšlí, na základě jakých příčin se začalo formovat národní uvědomění. To vychází ze společné historie, kultury, tradic a území. K formování identity významně přispěl jazyk. Je prostředkem komunikace ve společnosti, vytváří propojení mezi minulostí a současností a je také důležitý pro místní literaturu. V některých státech (např. Francie) docházelo ke sjednocování jazyka pro celé území.

Dalším významným činitelem v procesu formování národa je historie a její ožívování prostřednictvím tradic, vyzdvihování významných momentů historie. Také cestovní ruch a různé formy výstav a tematické parky představují moderní formu, která se pokouší prezentovat historii. Slavné osobnosti a události jsou vyjevovány pomocí soch a monumentů, často v nadživotní velikosti, někdy mohou být poplatné době, jako například monumenty z dob socialismu, které byly následně odstraněny z městských center. Mnohé však připomínají válečné události nebo vyjadřují hodnoty svobody a spravedlnosti.

Otázky genderu jsou v souvislosti s nacionalismem často opomíjeny. Přestože ženy jsou ikonograficky hojně zobrazovány jako symbol svobody, rovnosti a spravedlnosti, tyto hodnoty jim paradoxně byly často upírány a jejich role ve srovnání s muži byla pasivnější. Na ženy bylo nahlíženo spíše jako na stvořitelky nového života a rozhodovací role byly v rukou mužů. Multietnická partnerství nebyla vždy podporována, příkladem může být nacistické Německo.

Budování národů úzce souvisí s územím, které obývají. Území obývané národem se však nemusí shodovat s vymezením státu, což může časem vést k neshodám, které vyplývají z rozdílného náboženského vyznání, jazyka a tradic.

Komentář:

Národní identita není něco, co by bylo dáno od přírody, jednotlivé národy si ji vytvářely postupem doby samy. Dnes považujeme stavební prvky národní identity, jako jsou dějiny sahající daleko do minulosti, slavní předkové, jazyk, kulturní památky, prostředí, folklór apod., za zcela samozřejmé. Autorka v textu rozebrala vliv těchto jednotlivých faktorů, které hrály roli při budování národního uvědomění, a to, dle mého názoru, srozumitelným způsobem. Nejvíce zajímavá mi přišla část věnovaná rozboru generové nerovnosti.

Otázky:

Do jaké míry se dá hovořit o uvědomění si národní identity v multikulturním státě?

K jaké identitě se hlásí skupiny, které nemají teritoriálně vymezený svůj vlastní stát (např. Romové)?

Připustíme-li, že součástí identity národa může být i národní měna, jaký postoj budou mít občané k zavedení jednotné evropské měny Euro? Jak snadno se budou chtít vzdát své národní měny? Zasáhne tento fenomén s velmi krátkou historií do jejich identity?

